

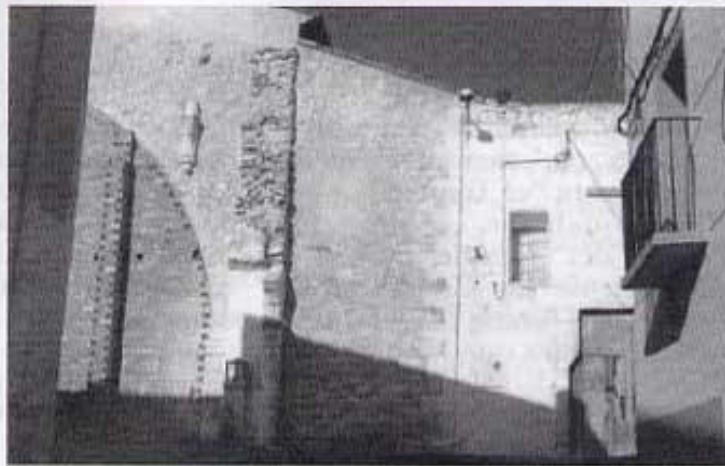
com és fitada. Tot açò ens fa suposar dues coses. Em primer lloc, que el castell àrab de les Coves o no existí mai o estava totalment arruïnat; en segon lloc, que l'esmentada plaça seria la de l'església actual vella on, per tant, no es construí el castell, però sí l'església que coneixem, a la fi del segle següent, és a dir, a partir del 1375.

A partir d'aquestes dades, podem suposar que les mateixes possessions que Artal d'Alagó es va reservar per a si i per als seus successors, passaren a les mans del rei Jaume II el 14 de juny de 1293, és a dir, dotze anys després, quan, per desavinences entre ambdós, les senyories d'Ares, Peníscola i les Coves esdevingueren possessions de la Corona. Així mateix, és molt probable que, amb la permuta per Tortosa, totes aquestes pertinences passessen directament a les mans del Temple.

El segon document (a què féiem referència abans i que ens dona una idea del que l'Orde del Temple degué posseir a les Coves de Vinromà) és l'apèndix documental que relaciona els béns que l'Orde posseïa a la vila de les Coves, del mestre de l'Orde Armau de Soler, de l'any 1320. Cal recordar ací que, en març de 1312, l'Orde fou dissolt pel papa Climent V, a instàncies del rei francès Felip el Bell; i també que, per ordre papal, tots els béns del Temple passen a l'Orde de Sant Joan de l'Hospital.

Tanmateix, el rei Jaume II aconseguí que el papa d'Avinyó creés un nou orde, el de Santa Maria de Montesa, al qual se li assignaren finalment els béns que els templers i els hospitalaris tenien al Regne de València. Doncs bé, en aquest apèndix documental podem veure els que aleshores eren béns de l'Orde de Montesa i que, fins no feia massa temps, havien sigut -suposadament- de l'Orde del Temple. Segons la relació d'impostos que havien de pagar els habitants de les Coves (que aleshores s'acostaven al nombre de vuit-cents o mil, si tenim en compte que hi havia dues-centes cinquanta cases, si fa no fa), podem deduir les possessions que devia tenir l'Orde de Montesa i que -suposem- coincidirien més o menys amb les que tingué l'Orde del Temple: 7 molins (5 dels quals serien fariners, 1 draper -segurament dedicat a cardar llana- i 1 d'oli), 1 carnisseria, 1 forn i diverses propietats de terres (a la Mosquera, Sisternes,...) i cases.

Podem identificar alguna d'aquestes propietats actualment? Evidentment, és molt difícil, tot i que -pel que fa als molins- és força probable que foren el molí Conill, el molí Assolat, potser el de Trencafaves i, tal vegada, el del Batlle i el del Consell (que era llogat al consell municipal i d'ací el nom). Així mateix, pot suposar-se que, entre les cases podríem reconèixer la de "les senyorettes de D. Miquel" i l'actual "pub" Vértigo era la casa de la vila. L'actual Portalet era una de les portes

Plaça de l'Església Vella.

Molí Conill.

Molí Assolat.

Molí Consell.